

Her bir ef'al-i ilahiye, nihayetsiz bir surette iş görür. Buna rağmen, neden eseri nihayetsiz değildir? Mesela elma vermek fiili, zeminin her bir noktasını elma ile doldurmaz...

Nasıl büyük bir orkestrada muhtelif enstrümanlar muhtelif sesler çıkarır ve hepsinin ahenk ve uyumunu bir orkestra şefi yönetir ve neticesinde de muhteşem bir melodi ve musiki ortaya çıkarsa; aynı şekilde Allah'ın isimleri de şu kainat sahnesinde farklı hüküm ve manalar ile manasını icra eden birer enstrüman ve İlahi irade de bir orkestra şefi gibi, bu isimlerin mana ve hükümlerini kontrol ediyor.

İrade sıfatı Allah'ın isimlerinin tecilli ve cilvelerini muhteşem bir ayar ve incelik ile senkronize ediyor ve neticede tek bir sesin, yani tevhid musikisinin çıkmasını ve etraf-ı aleme ilan edilmesini temin ediyor. Bir enstrüman melodi içinde uyum ve ahenkten başını çıkarıp orkestra şefinin iradesini dinlemese, o zaman melodi manasını ve estetiğini kaybeder ve musiki bozulur.

Aynı şekilde Allah'ın bir ismi de İlahi iradenin temin etmiş olduğu İlahi uyum ve ahengin içinden çıkıp istila ve ihata ile tecelli etse tevhid melodisinin genel ahenk ve uyumunu bozar. Mesela **Alîm** ismi, ben istila ve ihata ile bütün mahlukatta tecelli edeceğim, dese İlahi iradenin kontrolünden çıksa her şey taşı ile toprağı ile alim ve ilim sahibi olur. **Rezzak** ismi, aynı şekilde hareket etse bütün kainattan rızık akar, açlık hastalık gibi şeyler kalmaz ve diğer isimlerin tecelli alanlarına tecavüz etmiş olur...

İşte Allah'ın bu isimlerini kontrol edip umumi ayarı temin eden İlahi iradedir. Yoksa **Muhyi** ismi her şeye hayat vereceğim derken **Mümit** ismi her şeyi anında öldürmek isteyecek ve müthiş bir karmaşa ve belirsizliğe neden olurdu.